

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19.04.2000, sp. zn. 3 Tz 73/2000

Číslo: 10/2001

Právní věta: K otázce jednoty a totožnosti skutku: Jde o jeden skutek, jestliže jednání, které je prostředkem ke spáchání trestného činu druhého, je současně součástí jednání, které znamená uskutečňování jednání popsaného ve skutkové podstatě trestného činu druhého. To platí i v případě, kdy jednání, které vyvolalo určitý následek závažný z hlediska trestního práva, muselo nejprve způsobit jiný následek, bez něhož by k vyvolání druhého následku nedošlo.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 19.04.2000

Spisová značka: 3 Tz 73/2000

Číslo rozhodnutí: 10

Číslo sešitu: 2

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Jednota skutku

Předpisy: 140/1961 Sb. § 3 odst. 1

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud zamítl stížnost pro porušení zákona podanou ministrem spravedlnosti proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 14. 10. 1999 sp. zn. 6 To 434/99 v trestní věci vedené u Okresního soudu v Jihlavě pod sp. zn. 2 T 178/99.

Z odůvodnění:

Státní zástupkyně Okresního státního zastupitelství v Jihlavě podala u tamního okresního soudu obžalobu ze dne 2. 6. 1999 sp. zn. Zt 377/99, podle níž se měl obviněný K. P. dopustit trestného činu podvodu podle § 250 odst. 1, odst. 3 písm. b) tr. zák. tím, že dne 20. 9. 1995 jako jednatel firmy E. bez vědomí a souhlasu valné hromady uhradil v hotovosti z finančních prostředků této společnosti zástupcům firmy D. fakturu ze dne 1. 9. 1995, ač věděl, že fakturované služby nebyly firmou D. poskytnuty, čímž firmě E. způsobil škodu ve výši 525 000 Kč.

Okresní soud v Jihlavě tuto obžalobu předběžně projednal v neveřejném zasedání, v němž usnesením ze dne 14. 9. 1999 sp. zn. 2 T 178/99 podle § 188 odst. 1 písm. c), § 172 odst. 1 písm. d) tr. ř. rozhodl, že trestní stíhání obviněného K. P. pro tento skutek se zastavuje z důvodu uvedeného v ustanovení § 11 odst. 1 písm. f) tr. ř. V odůvodnění tohoto usnesení okresní soud poukázal na skutečnost že obviněný K. P. byl trestním příkazem Okresního soudu v Jihlavě ze dne 19. 5. 1998 sp. zn. 3 T 96/98, jenž nabyl právní moci dne 30. 5. 1998, odsouzen pro trestný čin zkrreslování údajů hospodářské a obchodní evidence podle § 125 odst. 1 tr. zák., účinného do 31. 12. 1997 (dále jen „tr. zák. 1997“), k

trestu odnětí svobody v trvání deseti měsíců, jehož výkon byl podmíněně odložen na osmnáctiměsíční zkušební dobu. Uvedeného trestného činu se podle výroku o vině trestního příkazu dopustil tím, že přesně nezjištěného dne koncem měsíce září 1995 v Jihlavě jako jednatel firmy E. nechal zaúčtovat do daňových výdajů fakturu ze dne 1. září 1995 vystavenou firmou D. v částce 500 000 Kč, ačkoli věděl, že fakturované služby nebyly ze strany této firmy provedeny, čímž došlo k neoprávněnému zvýšení daňově uznatelných nákladů z hlediska daně z příjmů právnických osob a v důsledku toho k neoprávněnému snížení základu daně za rok 1995 o 500 000 Kč. Podle názoru okresního soudu jde o jeden a týž skutek, neboť i když u něj byly použity rozdílné právní kvalifikace, jeho podstata je stejná, což je zřejmé již z porovnání citovaných skutkových vět obou rozhodnutí (pravomocného trestného příkazu a obžaloby), které vykazují jen nevýznamné formulační rozdíly. Nové trestní stíhání obviněného K. P. pro tento skutek, za který byl již jednou pravomocně odsouzen, je tedy nepřípustné, neboť mu brání tzv. překážka rei iudicatae ve smyslu § 11 odst. 1 písm. f) tr. ř.

Stížnost státního zástupce proti tomuto usnesení soudu první instance byla usnesením Krajského soudu v Brně ze dne 14. 10. 1999 sp. zn. 6 To 434/99 podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. zamítnuta jako nedůvodná.

Dne 20. 3. 2000, tedy ve lhůtě uvedené v ustanovení § 272 tr. ř., podal ministr spravedlnosti proti tomuto usnesení v neprospěch obviněného K. P. stížnost pro porušení zákona.

Ministr spravedlnosti ve stížnosti pro porušení zákona především namítl, že oba porovnávané skutky nejsou totožné, a to ani co do jednání obviněného, ani pokud jde o jejich následky. Jednání, jímž byl obviněný K. P. odsouzen pravomocným trestním příkazem Okresního soudu v Jihlavě ze dne 19. 5. 1998 sp. zn. 3 T 96/98, spočívá v tom, že koncem měsíce září 1995 nechal v J. jako jednatel firmy E. zaúčtovat do daňových výdajů fakturu ze dne 1. 9. 1995 vystavenou D. v částce 500 000 Kč za práce, které však nebyly provedeny. Naproti tomu jednání, pro které byla na něj podána obžaloba státní zástupkyně Okresního státního zastupitelství v Jihlavě ze dne 2. 6. 1999 sp. zn. Zt 377/99, spočívá v tom, že 20. 9. 1995 jako jednatel firmy E. vyzvedl v pokladně této firmy částku 525 000 Kč, kterou uhradil v hotovosti téhož dne zástupcům D. fakturu ze dne 1. 9. 1995 za neprovedené práce. I následky obou jednání jsou rozdílné, když následkem trestného činu zkreslování údajů hospodářské a obchodní evidence podle § 125 odst. 1 tr. zák. 1997 je porušení řádného účetnictví firmy E. vyznačením a zavedením nepravdivých údajů, kdežto následkem trestného činu podvodu obsaženého v obžalobě sp. zn. Zt 377/99 je způsobení majetkové škody této společnosti. Oba tyto skutky se nijak navzájem nepodmiňují a mohly být spáchány i zcela samostatně.

V dalším ministr spravedlnosti poukázal na neúplně zjištěný skutkový stav ve věci Okresního soudu v Jihlavě sp. zn. 2 T 178/99, který by měl být doplněn opatřením a provedením dalších konkrétních důkazů.

V závěru ministrova mimořádného opravného prostředku bylo proto navrženo, aby Nejvyšší soud podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil, že napadeným usnesením Krajského soudu v Brně (jako soudu stížnostního) a v řízení, jež mu předcházelo, byl porušen zákon ve prospěch obviněného K. P., toto usnesení aby podle § 269 odst. 2 tr. ř. zrušil a dále postupoval podle § 270 odst. 1 tr. ř.

Když Nejvyšší soud podle § 267 odst. 1 tr. ř. přezkoumal správnost výroku napadeného usnesení Krajského soudu v Brně i řízení, jež mu předcházelo, dospěl z dále uvedených důvodů k závěru, že zákon nebyl porušen.

O doplnění dokazování, kterého se dožaduje ministr spravedlnosti v podané stížnosti pro porušení zákona, by bylo možno uvažovat jen za situace, že předmětem obou trestních řízení by byly různé skutky. Pokud však jde o skutek jediný, nepřichází doplňování dokazování v úvahu, neboť by bylo spojeno s dalším trestním stíháním obviněného pro týž skutek, které je z hlediska již zmíněné

překážky rei iudicatae nepřipustné (§ 11 odst. 1 písm. f/ tr. ř.). Jako prvořadá proto musela být vyřešena otázka totožnosti skutku, jenž je předmětem tohoto řízení. Jak již bylo zmíněno v usneseních soudů obou stupňů i v podaném mimořádném opravném prostředku, pojem skutku není sice v českém trestním právu hmotném ani procesním blíže definován, ovšem ustálená nauka i soudní praxe považují za jeden skutek ty projevy vůle pachatele navenek, které jsou pro následek významný z hlediska trestního práva hmotného kauzální, pokud jsou zahrnuty zaviněním. Totožnost skutku však neznamená, že porovnávané skutky musí být identické ve všech podrobnostech, ale postačí, je-li zachována alespoň totožnost jednání nebo totožnost následku. Přitom ani jednání, ani následek nemusí být popsány všemi skutkovými okolnostmi (zejména pak okolnostmi charakterizujícími objektivní stránku trestného činu) zcela shodně, ale postačí i shoda částečná.

V posuzovaném případě lze souhlasit s názorem obsaženým ve stížnosti pro porušení zákona, že následek trestného činu zkreslování údajů hospodářské a obchodní evidence podle § 125 odst. 1 tr. zák., jímž byl obviněný pravomocně uznán vinným trestním příkazem Okresního soudu v Jihlavě ze dne 19. 5. 1998 sp. zn. 3 T 96/98, je porušení řádného účetnictví firmy E. (za okolností blíže uvedených v tomto trestním příkazu), tedy odlišný od majetkové škody, která je následkem trestného činu podvodu podle § 250 odst. 1, odst. 3 písm. d) tr. zák., pro který byl obviněný K. P. stíhán ve věci téhož, okresního soudu vedené pod sp. zn. 2 T 178/99. O totožnost následků obou těchto trestných činů se tedy skutečně nejedná.

Jinak je tomu však v případě posuzování totožnosti obou stíhaných jednání. Jestliže jednání, které je prostředkem ke spáchání trestného činu druhého, je současně alespoň součástí jednání, které znamená uskutečňování jednání popsaného ve skutkové podstatě trestného činu druhého, jde o jeden skutek. To platí i v případě, kdy jednání, které vyvolalo určitý následek závažný pro trestní právo, muselo nejprve způsobit jiný následek, bez něhož by k vyvolání druhého následku nedošlo. V souzeném případě musel obviněný K. P. nejprve dne 20. 9. 1995 jako jednatel firmy E. bez vědomí příslušného orgánu (valné hromady) této firmy, a to v rozporu se stanovami společnosti, uhradit zástupcům firmy D. fakturu ve výši 500 000 Kč za neprovedené práce (což je jednání, které by podle obžaloby státní zástupkyně Okresního státního zastupitelství v Jihlavě ze dne 2. 6. 1999 sp. zn. Zt 377/99 mohlo být trestným činem podvodu podle § 250 odst. 1, odst. 3 písm. b/ tr. zák., popř. jiným majetkovým trestným činem), aby mohl o několik dní později tuto fakturu zanést do dokladů o daňových výdajích jím zastupované firmy E. a neoprávněně tak snížit její daňový základ za uvedený rok o 500 000 Kč (což je jednání posouzené pravomocným trestním příkazem Okresního soudu v Jihlavě ze dne 19. 5. 1998 sp. zn. 3 T 96/98 jako trestný čin zkreslování údajů hospodářské a obchodní evidence podle § 125 odst. 1 tr. zák. 1997). První z obou popsaných jednání, zakládající skutkovou podstatu jednoho trestného činu, je tedy evidentně prostředkem pro provedení dalšího jednání, zakládajícího skutkovou podstatu druhého trestného činu. Tato skutečnost je zjevná i z porovnání formulací užitých ve vzpomenutém trestním příkazu a v následné obžalobě a vyplývá i z jejich popisu, jak je podán přímo ve stížnosti pro porušení zákona.

Nejvyšší soud se tedy identifikuje s právním názorem zastávaným v napadeném usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 14. 10. 1999 sp. zn. 6 To 434/99 i v jemu předcházejícím usnesení Okresního soudu v Jihlavě ze dne 14. 9. 1999 sp. zn. 2 T 178/99, že v této trestní věci byla podána obžaloba pro týž skutek, pro který byl obviněný K. P. již dříve pravomocně odsouzen trestním příkazem Okresního soudu v Jihlavě ze dne 19. 5. 1998 sp. zn. 3 T 96/98. Okresní soud v Jihlavě proto toto jeho trestní stíhání jako nepřipustné podle § 11 odst. 1 písm. f) tr. ř. právem zastavil a stejně tak i Krajský soud v Brně právem zamítl napadeným usnesením podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. jako nedůvodnou stížnost státního zástupce proti tomuto rozhodnutí soudu první instance.

Protože otázka dalšího došetřování tohoto skutku za dané situace, jak již bylo výše vyloženo, nepřichází v úvahu, Nejvyšší soud neshledal podanou stížnost pro porušení zákona v žádném směru důvodnou a jako takovou ji podle § 268 odst. 1 tr. ř. také zamítl.